

Ministerie van Economische Zaken
T.a.v. Minister, Ir. E.D. Wiebes MBA
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Ede, 31 juli 2020

Onderwerp: internetconsultatie Wet Collectieve Warmtevoorziening (Warmtewet 2)

Geachte heer Wiebes,

Op 22 juni heeft u de internetconsultatie van het ontwerp van de Wet collectieve warmtevoorziening opengesteld. Met het wetsvoorstel beoogt u groei en verduurzaming van collectieve warmtesystemen in de gebouwde omgeving te faciliteren. Als MPD Groene Energie vertegenwoordigen wij meerdere warmtebedrijven en versnellen wij op zeven verschillende locaties in Nederland de energietransitie. Door middel van een Slim Groen Warmtenet sluiten wij woningen en utiliteitsbouw aan op duurzame warmtebronnen, zoals restwarmte, zonnewarmte en warmte uit lokale bio grondstoffen.

Wij staan vierkant achter de doelen uit het Klimaatakkoord en hebben de afgelopen jaren hard gewerkt om een bijdrage te leveren aan het behalen daarvan. Onze ervaring is dat binnen de huidige wetgeving de markt nog maar net begonnen is, gezien de vele initiatieven die op dit moment op stapel staan. Veel bedrijven in de markt hebben verstand van zaken en zijn op zoek naar de best mogelijke invulling van de energietransitie. Als de kaders duidelijk zijn, er sprake is van langdurig stabiel beleid en feiten steeds meer aandacht krijgen, voorzien wij een forse versnelling. De bekende warmtebedrijven en kleinere/nieuwere marktpartijen zijn samen met de netbeheerders in staat om aan te geven welke technische oplossingen voor gebieden haalbaar zijn en in welk tempo.

Bij de route naar het nieuwe wetsvoorstel streeft u naar doelen en heldere kaders die voor de lange termijn duidelijkheid moeten geven. Echter, wij hebben twijfels bij de huidige denkrichting en voorzien dat die de transitie zal vertragen. De volgende twijfels lichten wij verder toe in de bijgevoegde zienswijze:

1) In de huidige denkrichting is te veel eenzijdige focus op warmte, terwijl het in de praktijk gaat over duurzame energiesystemen die breder zijn dan alleen warmte. 2) Het beperken van vrije keuze zorgt voor een verlies van draagvlak. 3) De volledige regie bij de lokale overheid als enige optie zorgt juist voor een instabiele (politieke) factor en verlaagt de investeringsbereidheid. 4) Het reguleren van rendement beperkt innovatie. 5) Er is nauwelijks financiering mogelijk: er is maar één route voor een aanwijzing die door ontbrekend langetermijnbeleid te politiek afhankelijk en onzeker is.

In de afgelopen jaren hebben wij zeer positieve ervaringen gehad met gemeenten en vastgoedbeheerders die al langer actief bezig zijn met de energietransitie. Zij hebben hun kennis behoorlijk vergroot en zijn voor ons een gelijkwaardige gesprekspartner bij het ontwikkelen van een visie voor duurzame energiesystemen, gebiedsontwikkeling en het uitwerken van concrete projecten. Uiteraard heeft elke partij eigen belangen en verantwoordelijkheden, maar dat heeft tot nu toe nog niet geleid tot onoverbrugbare problemen of grote tegenstellingen. Het heeft tot nu toe juist een positieve uitwerking: meer inzicht in elkaars leefwereld stimuleert het zoeken naar andere en betere oplossingen en leidt bij gemeenten en vastgoedbeheerders tot meer inzicht in de kansen en beperkingen van de verschillende technische keuzes.

Wij hebben ervaren dat binnen de huidige wettelijke kaders heel veel mogelijk is en hebben samen met partners mooie resultaten behaald. Meer transparantie en duidelijkheid zullen zeker helpen om de energietransitie te versnellen. Door nu te kiezen voor maar één mogelijke route zullen nieuwkomers weinig bereid zijn om tot deze markt toe te treden en zullen bestaande partijen (waaronder wij) de ontwikkelsnelheid moeten terugschroeven. Wij hopen dat er ruimte blijft voor de vrije markt zoals deze nu functioneert. Hierbij zijn we uiteraard voorstander van alle mogelijke verbetering in samenwerking, vergroting van de kennis en goede instrumenten om de voortgang en kwaliteit te kunnen borgen.

Wij hopen dat u kennis neemt van onze schriftelijke input, maar vooral ook dat u onze zorgen meeneemt in het vervolgproces. Daarbij zijn wij van harte bereid om een verdere toelichting te geven aan u of de betrokken ambtenaren.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink that reads "t.o. H.A. Elshout". The signature is written over a faint, illegible printed name.

Valentijn Kleijnen
Directeur-bestuurder MPD Groene Energie

Inhoud:

Zienswijze op Wet collectieve warmtesystemen:

1. Reactie op de drie specifieke vragen bij de internetconsultatie	3-6
2. Samenvatting en opmerkingen bij het wetsvoorstel (zienswijze)	6-10
2.1. De markt	7
2.2. Haalbaar	8
2.3. Betaalbaar	9
2.4. Betrouwbaar	10
3. Wie zijn wij en wat hebben we gedaan	11-12
4. Opmerkingen bij specifieke artikelen uit de concept wettekst	12-14

1 Reactie op de drie specifieke vragen:

Vraag 1

1. In het wetsvoorstel wordt het aangewezen warmtebedrijf integraal verantwoordelijk gehouden voor een efficiënte (betaalbare) en betrouwbare warmtelevering binnen een specifiek warmtekavel. Om die systeemverantwoordelijkheid in te kunnen vullen dient het warmtebedrijf het economisch eigendom te bezitten van tenminste het warmtenet van het collectieve warmtesysteem. De vraag luidt: onder welke voorwaarden kan de integrale verantwoordelijkheid voor de warmtelevering worden ingevuld, indien het warmtenet niet in eigendom is van het aangewezen warmtebedrijf?

Reactie vraag 1

Het gaat hier om het verschil tussen het “hebben” en het “bedienen”. Het warmtenet is de cruciale schakel van een collectief warmtesysteem tussen opwek (installatie) en eindverbruiker (klant). Integrale verantwoordelijkheid gaat over het bedienen van het warmtesysteem en dus over de technische “integrale netbesturing” en de organisatorische “operationele bedrijfsvoering”. Door alle variabelen van het collectieve warmtesysteem in beeld te hebben en te bewaken, kun je vaststellen of op systeemniveau de prestaties passen bij de (theoretische) uitgangspunten. Het is in de vraag onduidelijk wat allemaal onder de definitie “warmtenet” wordt verstaan en of bovengenoemde integrale netbesturing en operationele bedrijfsvoering daar ook deel van uitmaken.

Keuzes die moeten worden gemaakt verhouden zich altijd binnen de driehoek van a) prestaties t.o.v. de bedrijfswaarden, b) risico's en c) kosten. Elke keuze of wijziging van een variabele in de technische en/of organisatorische bedrijfsvoering, heeft een negatief effect op een van de onderwerpen uit de driehoek. Een keuze is dus altijd een afweging. Bedrijfswaarden die hierbij belangrijk zijn: veiligheid, rendabiliteit, efficiency, duurzaamheid, leveringszekerheid, klanttevredenheid, imago en toekomstbestendigheid. Het afwegen van keuzes en “samen” weloverwogen kiezen met oog voor de verschillende gevolgen is belangrijk voor het “eigenaarschap en draagvlak”. Verantwoordelijkheid werkt alleen als er sprake is van voldoende mandaat, inzicht, vertrouwen en belang.

Verantwoordelijk zijn voor de spullen van iemand anders zal er over het algemeen voor zorgen dat aan beide kanten alle mogelijke risico's worden afgedekt. Dit zal leiden tot ingewikkelde contracten, trage besluitvorming en afstandelijke betrokkenheid. De genoemde constructie zal niet bijdragen aan lage kosten en beoogde snelheid.

Bij het opstarten van nieuwe warmtesystemen is vaak veel aandacht voor de theoretische en meer abstracte uitgangspunten van ontwikkeling, realisatie en investeringen terwijl de werkelijke en technische uitgangspunten pas in de exploitatie daadwerkelijk een rol gaan spelen. Het kennisniveau en het belang van de variabelen zal door de hele organisatie mettertijd groeien en gaandeweg steeds bijgestuurd moeten worden op basis van de laatste inzichten en de voortgang. Zeker omdat de technieken bij warmtesystemen niet volledig zijn gestandaardiseerd en altijd project specifiek zijn, is exacte kennis/ervaring meestal niet volledig aanwezig bij netwerkbedrijven die nu taken uitvoeren op een gestandaardiseerde markt/techniek. Samen hierin groeien betekent dat niet alles van tevoren helemaal contractueel dichtgetimmerd kan worden. Het aanpassen van afspraken kan alleen binnen een kader van vertrouwen, nauwe samenwerking, gedeelde belangen en risico's.

Antwoord op vraag 1

Het is onmogelijk om een lijst voorwaarden op te sommen die recht doen aan alle variabelen binnen de technische en organisatorische bedrijfsvoering. Hoe verder de integrale verantwoordelijke af staat van het lokale systeem, organisaties en klanten, des te lastiger deze constructie wordt. Op hoofdlijnen zou dit mogelijk zijn mits voor de gehele levenscyclus van het warmtesysteem:

- Er een duidelijk gedeeld belang aanwezig is (risicodragend voor alle partijen)
- Er een nauwe verbondenheid is tussen organisaties op strategisch, tactisch en operationeel niveau, waarbij op operationeel vlak zo lokaal mogelijk
- Er voldoende mandaat en duidelijkheid is binnen welke grenzen variabelen bijgestuurd kan en mag worden
- Keuzes inclusief de afwegingen en geaccepteerde gevolgen voor het hele systeem duidelijk worden vastgelegd

Vraag 2

2. In vervolg op de vorige vraag, indien het warmtenet niet in eigendom is van het aangewezen warmtebedrijf, dan zou het warmtenet van een collectief warmtesysteem in principe (ook) verzorgd kunnen worden door een netwerkbedrijf dat gelieerd is aan de publieke netbeheerder voor elektriciteit en gas. Het netwerkbedrijf dient hierbij te voldoen aan Europese regels en nationale regels voor het onafhankelijk netbeheer voor elektriciteit en gas. De vraag luidt: aan welke (aanvullende) voorwaarden zou een netwerkbedrijf moeten voldoen indien zij het warmtenet van een collectief warmtesysteem verzorgt?

Reactie vraag 2

Bij deze stelling/vraag is de definitie van “het warmtenet” en “verzorgen” niet duidelijk genoeg. Gaat dit om ontwikkeling, engineering, realisatie, communicatie, exploitatie en beheer, of combinaties hiervan? Bij ontwikkeling en engineering worden continu afwegingen gemaakt die bepaald en getoetst moeten worden op de randvoorwaarden en belangen van de eigenaar voor een langdurige exploitatie. Bij exploitatie en beheer gaat het bijvoorbeeld om: klantenservice, meetbedrijf, 24/7 storingsdienst, regeling/bewaking van besturingen over het hele systeem en deelsystemen, assetregistratie, in/uit bedrijfsname, wettelijke taken bij ondergrondse infra (verwerken, aanleveren Kadaster, reageren op KLIC-meldingen) enz. Al deze onderdelen zijn zowel technisch als organisatorisch nauw met elkaar verbonden.

Op sommige vlakken hebben de huidige netbeheerders voldoende kennis en ervaring, maar wel gebaseerd op een jarenlange exploitatie in een gestandaardiseerde markt over een groot werkgebied. De interactie tussen de systeemdelen en afdelingen bij warmte zijn duidelijk meer lokaal

en anders dan bij elektriciteit en gas. De ontwikkeling van nieuwe lokale warmtesystemen is erg dynamisch, waardoor er continu lokale betrokkenheid en slagkracht nodig is.

Antwoord op vraag 2

Vanuit de opgave die er ligt m.b.t. de energietransitie is het logisch dat er gekeken wordt naar een mogelijke inzet van de huidige netbeheerders of daaraan gelieerde bedrijven: a) beweging bedrijven/personeel van gas naar warmte en b) kennis slimme energiesystemen waarbij balanceren tussen elektriciteit en andere energiesystemen optimaal bij elkaar gebracht kunnen worden. Er zijn momenteel verschillende grote en middelgrote warmtebedrijven die ca. 40 jaar ervaring hebben in de ontwikkeling, realisatie en exploitatie van warmtesystemen. Deze kennis en ervaring is zeer specifiek en gebouwd op verschillende vervelende en kostbare leermomenten, vaak ook lokaal zeer verschillend. Het zou mogelijk zijn om de capaciteit van de netbeheerders in de energietransitie te gebruiken, mits:

- Ook voldaan wordt aan de genoemde voorwaarden bij het antwoord op vraag 1
- In eerste instantie alleen taken worden uitgevoerd waarbij bewezen specifieke kennis en ervaring aanwezig is
- Parallel gewerkt wordt aan opbouw en het centraal beschikbaar stellen van kennis en ervaring m.b.t. de exploitatie van warmtesystemen
- Parallel gewerkt wordt aan standaardisatie van warmtesystemen en producten
- Vooraf duidelijkheid is over de toewijsbaarheid van kosten en de sturing/reactietijd irt de verhouding tussen netbeheerder en warmtebedrijf

Vraag 3

3. In de praktijk zullen zich situaties voor doen waarbij een nieuw warmtekavel wordt ontwikkeld naast een bestaand warmtekavel of dat naastliggende warmtesystemen naar elkaar toe groeien. In het wetsvoorstel zijn regels opgenomen over zogeheten derdentoegang van (nieuwe) bronnen tot een warmtesysteem (overgenomen uit de huidige Warmtewet). De vraag luidt: welke nadere regels voor toegang tot warmtesystemen zijn wenselijk om koppeling van warmtesystemen van verschillende warmtebedrijven mogelijk te maken?

Reactie vraag 3

Het kunnen koppelen van warmtesystemen is afhankelijk van een groot aantal natuurkundige factoren die bij elkaar moeten passen, zoals temperaturen, drukken, drukverschillen, enz. Deze factoren zijn uitgangspunten in het allereerste ontwerp van een warmtesysteem, zoals netontwerp, leidingdiameters, enz. Op basis van deze uitgangspunten worden allerlei technische keuzes gemaakt in installaties, regelingen, loadcases, back-up en piek installaties, locatie van opwekinstallaties in het leidingnet, voorwaarden voor klantinstallaties, onderhoudscyclus, contracten, materiaalkeuzes, enz. Daarnaast kan het koppelen van warmtesystemen impact hebben op andere bedrijfswaarden zoals leveringszekerheid, efficiency en duurzaamheid van het warmtesysteem.

Een aantal van deze keuzes zijn later niet meer bij te stellen, en sommige alleen tenzij er zeer ingrijpende en kostbare acties worden uitgevoerd (leidingen vervangen, (klant)installaties aanpassen, ed.). Dat betekent in veel gevallen het vernietigen van eerder gedane investeringen en nieuwe benodigde grote investeringen die niet of nauwelijks zijn terug te verdienen of een grote impact hebben op kosten/tarieven.

Als bij het ontwikkelen van twee separate warmtekavels niet vooraf rekening wordt gehouden met een toekomstige mogelijke koppeling, dan zal in de praktijk koppelen technisch bijna nooit mogelijk zijn. (Praktisch voorbeeld: beide systemen starten ver van elkaar vandaan en ontwerpen bij de diameters van leidingen van groot naar klein. De twee gebieden “ontmoeten elkaar” waar de kleinste diameters bij elkaar komen. In dat geval is energie uitwisselen tussen de haarvaten van het systeem niet mogelijk) In gevallen waar het technisch mogelijk gemaakt kan worden moet een van de partijen bereid zijn het systeem of delen daarvan aan te passen aan de specificaties van het andere systeem. Het is lastig (onmogelijk) om het ene systeem qua ontwerp hoger/beter dan het andere systeem te waarderen.

De uitgangspunten voor het ontwikkelen van een warmtesysteem worden op dit moment nog in grote mate bepaald door de beoogde/beschikbare bronnen en opwekkers en het type aan te sluiten installaties/verbruikers en wordt de mogelijkheid van toekomstig koppelen van systemen daarin niet meegenomen.

Antwoord op vraag 3

Doordat warmtesystemen niet duidelijk gestandaardiseerd zijn, is het toeval als ontwikkelde warmtekavels waarvan het ontwerp en uitvoering niet door dezelfde partij worden uitgevoerd later aan elkaar gekoppeld kunnen worden. “Nadere regels” stellen kan dit niet oplossen tenzij bij de start van ontwikkelingen hier rekening mee wordt gehouden. Het kan mogelijk zijn om warmtekavels aan elkaar te koppelen, mits:

- Er vroegtijdig zicht is op en rekening gehouden wordt met een mogelijke koppeling
- Er toekomstig nut door beide partijen wordt gezien, waardoor eventuele extra investeringen vroegtijdig meegenomen kunnen worden
- Er vroegtijdig uitgangspunten voor het technisch ontwerp tussen beide warmtekavels worden afgestemd
- Er vroegtijdig duidelijkheid wordt gegeven over mogelijke/gewenste inzet, draaiuren en volgorde van invoedende bronnen

2 Samenvatting en algemene opmerkingen bij het wetsvoorstel

Beoogde doelen worden onzes inziens niet gehaald en wij zien de volgende effecten:

- Onduidelijke vermenging privaat/publiek
- Marktwerking wordt beperkt
- Innovatie wordt geremd door vastzetten/beperken rendement
- Investeringsklimaat wordt slecht (rendement, wiebelige politiek en onstabiel beleid)
- Niet interessant voor starters
- Vrije keuze van klanten wordt weggehaald
- Beperkte kennis en capaciteit in de markt en bij gemeenten blijft

Wij onderschrijven de doelen die als uitgangspunt zijn meegenomen bij dit wetsvoorstel: de doelen uit het klimaatakkoord moeten haalbaar, betaalbaar, duurzaam en betrouwbaar zijn. Grote wens is dat de markt dit oppakt. Wij zijn een relatief nieuwe speler op de markt, maar hebben inmiddels ruime ervaring (vanaf 2013) met het opzetten, realiseren en exploiteren van verschillende robuuste collectieve warmtesystemen die voldoen aan de doelstellingen van het klimaatakkoord. Op basis van onze ervaring denken wij dat het huidige voorstel uw doelstellingen zal belemmeren. In bijgaand schrijven zullen wij onze bevindingen en bezwaren motiveren en toelichten, maar ook aangeven

welke aanpassingen onzes inziens bij kunnen dragen aan uw doelstellingen. Wij zijn uiteraard bereid onze visie te delen, die wij graag willen voortzetten, op het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van collectieve warmtesystemen te delen en toe te lichten, zodat onze bezwaren en voorstellen gekoppeld kunnen worden aan de praktijk.

MPD Groene Energie is een bedrijf dat, samen met partners, toekomstbestendige duurzame energieoplossingen ontwikkelt, realiseert, exploiteert en beheert. Het doel van ons bedrijf is “het versnellen van de energietransitie”, met de volgende kernwaarden als randvoorwaarde om dit doel te behalen: niet(s) uitsluiten, vrije keuze voor de afnemer en ruimte voor innovatie. Gezien de beschikbare kennis om ons heen is het noodzakelijk om onze visie duidelijk uit te leggen aan onze partners en opdrachtgevers en samen alle mogelijke of genoemde alternatieven te onderzoeken en zo scheiding te maken tussen veronderstellingen en feiten. Samen met partners, overheden en opdrachtgevers wordt er op deze manier ingezet om de beste lokale oplossing te realiseren.

Belemmeringen

2.1 De markt

De memorie van toelichting geeft aan dat alle partijen in de warmtemarkt nodig zijn om de beoogde groei van collectieve warmtesystemen en de verduurzaming daarvan te bereiken. De huidige markt is echter niet groot genoeg om de hele opgave aan te kunnen. Dit betekent dat of bestaande spelers moeten uitbreiden, of dat er nieuwe spelers tot de markt toe moeten treden. Belangrijke voorwaarde voor beide is financieringszekerheid. Financiers bepalen deze zekerheid op basis van mogelijke risico's en verwacht rendement. De voorgestelde redelijke rendementen zijn vanuit financiersperspectief laag, waardoor de risico's zeer laag moeten zijn om een financiering rond te krijgen. Daarnaast zijn deze rendementen gebaseerd op bestaande projecten, terwijl nieuwe bedrijven en startende warmtesystemen deze rendementen de eerste jaren onmogelijk zullen realiseren. Onze huidige financiers zien grote risico's door onstabiel beleid, weinig draagvlak en grote afhankelijkheden/onzekerheden in het selectieproces, voordat daadwerkelijke realisatie wordt gestart. Bestaande grote bedrijven hebben voor het uitzoek en rekenwerk capaciteit beschikbaar, maar nieuwe partijen die toetreden tot de markt kunnen hier alleen capaciteit en middelen voor vrijmaken als er een grote kans is op een opdracht. Om een aanwijzing te verkrijgen moet het bedrijf financiële draagkracht kunnen aantonen, wat met name voor nieuwe toetreders onmogelijk zal zijn. Als een financiering al rondkomt, dan zullen de risico's zo laag mogelijk worden gehouden, wat innovaties remt. Innovaties verhogen per definitie het risico. Om de uiteindelijke doelen te halen is bekend dat er nieuwe producten nodig zijn en is dus innovatie onmisbaar om dat te bereiken.

Op dit moment is er (nog) geen sprake van stabiel lange termijn landelijk beleid. De huidige discussies, publieke opinie en de emoties bij debat en beleidskeuzes stimuleren de markt niet. Voor de lokale politiek wordt de uitvoerende en regie voerende taak lastig, terwijl zij zelf ook te maken hebben met lokale politieke meningen en voorkeuren van dat moment. Doordat B&W een grote rol krijgt in het hele proces en daarnaast onder (nog niet bekende) voorwaarden ook uitzonderingen mag maken, wordt de onzekerheid nog groter.

Een transitie is ook nodig in de markt om capaciteit en kennis beschikbaar te maken voor de realisatie van de opgave. Door te veel onzekerheden sorteert de markt nu niet voor op nieuwe technieken en richtingen. Tekort aan deskundig personeel (zeker in een niet gestandaardiseerde markten en producten) op alle vlakken maakt het onmogelijk om de gestelde doelen en planning te behalen.

Belemmeringen huidige voorstel

- Nauwelijks financiering mogelijk: Er is maar een route voor een aanwijzing die door ontbrekend lange termijnbeleid te politiek afhankelijk en onzeker is
- Geen toetreding van starters tot de markt: Veel kosten en overhead nodig bij verplichtingen aan de voorkant van het proces, zonder de zekerheid van een daadwerkelijke aanwijzing en project
- Innovatie wordt geremd: Risicomijdend ondernemen remt innovaties, waardoor ook de markt geremd wordt
- Te weinig capaciteit en kennis voor de opgave: Bedrijven kunnen niet voorsorteren om kennis en kunde in huis te halen, doordat de toekomst te onzeker is
- Overgangsrecht is nog te onduidelijk: Investeerders zien dit als een groot risico en nemen ook voor bestaande projecten een afwachtende houding aan. Dit zorgt op dit moment voor een onmiddellijke vertraging bij onze projecten en van de energietransitie

Voorstellen voor aanpassing

- Verbeter de marktwerking: Geef de markt de ruimte voor het realiseren van projecten als er instemming is van gebruikers, gemeente en marktpartij. Toetsing en transparantie kan hier prima onderdeel van zijn. De rol van de gemeente wordt dan faciliterend. Gebruik de route van het wetsvoorstel voor gebieden waar duidelijk wordt dat de markt dit onvoldoende oppakt
- Verhoog de investeringsbereidheid: Geef ruimte voor hogere rendementen, mits aantoonbaar is dat dit met instemming van de gebruikers is en terug te zien is in specifieke kwalitatieve keuzes in het project (kwaliteit, innovatie, ed.). Dit verbetert het klimaat voor starters en innovatie
- Duidelijkheid: Geef meer duidelijkheid over het overgangsrecht en de bevoegdheid van B&W om uitzonderingen te maken

2.2 Haalbaar

Snelheid en draagvlak bepalen in hoge mate de haalbaarheid van de gestelde doelen. Veranderen is moeilijk en vraagt om begrip. Dit begrip ontstaat als duidelijk is wanneer de huidige energievorm wegvalt en duidelijk wordt gemaakt welke alternatieven er zijn tegen welke voorwaarden. Uiteindelijk bepaalt de mate van keuzevrijheid in grote mate het draagvlak. De markt is prima in staat om het gesprek te voeren met gemeente en gebruikers die echt op zoek zijn naar een alternatief. Deze processen zijn lastig, maar worden wel duidelijk getrechterd naar een feitelijk onderbouwde eindbeslissing als deze route een vrijwillige keuze is. In het huidige voorstel is er pas echt ruimte voor participatie na de aanwijzing van een warmtebedrijf. Voor de aanwijzing van het warmtebedrijf zijn er door gemeente en warmtebedrijf nog te weinig kaders vastgesteld waarbinnen inhoudelijke participatie/invloed van burgers mogelijk is. Dit beperkt (het gevoel van) keuzevrijheid en verhoogt de weerstand in het proces. Hierdoor zullen trajecten langer en ingewikkelder worden wat extra inzet en kosten meebrengt voor zowel gemeente als warmtebedrijf. Een langer ingewikkelder traject zal een langdurige negatieve invloed hebben op het eindresultaat en toekomstige exploitatie van het collectieve warmtesysteem.

Onze ervaring is dat veel gemeenten en verbruikers (burgerinitiatief) gemotiveerd en vrijwillig op zoek zijn naar alternatieven. Zij hebben over het algemeen al veel voorwerk gedaan. Hierdoor is het kennisniveau hoger, waardoor er snel inhoudelijk en feitelijk met elkaar gesproken en samengewerkt kan worden. Het huidige voorstel beperkt de keuzevrijheid en remt lopende initiatieven. Als marktpartij sturen wij nadrukkelijk op klanttevredenheid, efficiency, leveringszekerheid en duurzaamheid. Het sturen hierop heeft alles te maken met het borgen van een gezonde

bedrijfsvoering. Belangrijk is dat de parameters waarop gestuurd moet worden (beleid en doelstellingen) helder zijn.

Belemmeringen huidige voorstel

- Minder draagvlak door (gevoelsmatig) inperken keuzevrijheid gebruikers: Volledige regie ligt bij de gemeente en participatie met al gekozen partij
- Verlaagt motivatie om proactief te zoeken naar echte alternatieven: een einddatum van aardgas is nog niet helder en de gemeente heeft de regie. Dit stimuleert een afwachtende houding en beperkt de snelheid van projecten en de energietransitie
- Verlaagt het vertrouwen in zowel de politiek als markt: uitkomst zal door velen gezien worden als een onvermijdelijke keuze. Transitie, verandering en innovatie veroorzaakt altijd “problemen”, die bij het ontbreken van de vrijwillige keuze altijd bij de politiek en de markt worden neergelegd

Voorstellen voor aanpassing

- Stimuleer keuzevrijheid: geef verbruikers, gemeenten en marktpartijen ruimte om projecten te ontwikkelen buiten een volledige regierol van de gemeente. Een duidelijke visie op het ontwikkelen van een warmtekavel hoort hier uiteraard wel bij
- Zorg voor duidelijkheid over een einddatum van aardgas: dit is doorslaggevend voor een proactieve beweging van zowel verbruikers als markt en maakt een faciliterende rol van de gemeente mogelijk
- Geef duidelijkheid over een alternatief proces en regie als de keuze niet door verbruikers en markt gemaakt kunnen worden: dit bevordert het delen van kennis van geslaagde projecten en innovaties en brengt snelheid in de energietransitie

2.3 Betaalbaar

De betaalbaarheid hangt nauw samen met de kosten die gemaakt moeten worden. Deze kosten hangen weer nauw samen met de schaalgrootte, de visie op de ontwikkeling van een warmtesysteem of kavel/gebied en de technische keuzes die gemaakt worden. De vaststelling van de warmtekavel, de aanwijzing van het warmtebedrijf en het uitwerken van een kavelplan lopen in het huidige voorstel parallel met het participatieproces.

Betaalbaarheid heeft ook te maken met de perceptie van de eindgebruiker. Als betaalbaarheid alleen wordt afgespiegeld tegen gereguleerde project/gebied specifieke tarieven, dan bestaat de kans dat de eindgebruiker niet snapt waar de verschillen vandaan komen. Door de eindgebruiker mee te nemen in de visie op systeem-/gebiedsontwikkeling en technische keuzes, wordt duidelijker welke meerwaarde extra kosten op de lange termijn hebben. Daarnaast moet er een mogelijkheid zijn om te kiezen voor extra comfort, ontzorgen en kwaliteit. De vertaling naar tarieven is dan duidelijker.

Echter, omdat de markt van collectieve warmtesystemen niet gestandaardiseerd is, zullen er onderweg allerlei keuzes gemaakt moeten worden op basis van nieuwe innovaties, bestaande producten en te leveren diensten. Ook hierin speelt de keuzevrijheid van de gebruiker een grote rol voor draagvlak en begrip van kosten. Door het ontbreken van veel specifieke kennis bij gemeenten en burgers zullen er onderweg veel discussies ontstaan over de mogelijkheden en wensen. Het is dan belangrijk dat er op hoofdlijnen een visie ligt voor het ontwikkelen van een systeem of gebied van waaruit verder gewerkt kan worden en kan worden meegenomen in het participatieproces.

Belemmeringen huidige voorstel

- Verlies van draagvlak door participatie parallel te laten lopen met vaststelling warmtekavel: Hier wordt de burger gevraagd om mee te denken over onderwerpen waar weinig kennis van is, waardoor de emotie een te grote rol zal gaan spelen
- Frustratie aan het begin van het proces: In het hele traject heb je elkaar nodig. Participatie in een zoektocht van de regie voerende partij en het aangewezen warmtebedrijf geeft het signaal dat er ruimte is voor inbreng, terwijl op sommige onderwerpen de invloed er niet is of onvoldoende waar kan worden gemaakt
- Discussie over tarieven op basis van gemaakt keuzes: Als de invloed beperkt is, dan zal later altijd discussie ontstaan door de groep die het niet eens was met de gemaakte keuzes. Deze discussie heeft grote impact op het warmtebedrijf (leverancier), terwijl in dat deel van de keten de opbrengsten laag zijn en de overhead hoog. Hierdoor zullen de kosten en dus de tarieven stijgen

Voorstellen voor aanpassing

- Participatie na het vaststellen van een warmtekavel en het ontwikkelen van een duidelijke onderbouwde visie op de ontwikkelingsmogelijkheden: Dit maakt bij de start van de participatie duidelijk voor alle partijen welke gevolgen keuzes hebben op kosten/tarieven en dus de betaalbaarheid van de verschillende opties
- Geef meer duidelijkheid over kavelgrootte aan gemeenten: Er worden nu veel opties gegevens voor kavelgrootte maar geen richtlijnen. De betaalbaarheid heeft alles te maken met schaalgrootte en het mogelijk maken van het later kunnen toevoegen van innovaties, waardoor de kosten omlaag kunnen en de betaalbaarheid beter wordt

2.4 Betrouwbaar

De betrouwbaarheid hangt samen met leveringszekerheid en toekomstbestendigheid. Deze twee onderwerpen worden voornamelijk bepaald door technische keuzes. Vaak zijn dit technische details die pas laat in beeld komen, maar wel een grote invloed hebben. Betrouwbaarheid is een goed streven, maar kan vooraf alleen echt duidelijk gemaakt worden op basis van kennis en ervaring. Omdat de warmtemarkt onvoldoende gestandaardiseerd is, zullen er onderweg steeds keuzes gemaakt moeten worden door partijen die de kennis en ervaring niet hebben. Het moet dus mogelijk worden gemaakt dat de nieuwe toetreders toegang krijgen tot de kennis en ervaring die er wel is.

Wij zien dat adviezen van partijen op dit moment vooral van strategisch niveau zijn en dat technische adviezen niet steunen op de kennis en ervaring van de daadwerkelijke exploitatie van technieken en systemen voor een minimale periode van 30 jaar.

Daarnaast lijkt het woord “leveringszekerheid” nu vooral gebruikt te worden in relatie tot de bronnen, maar niet in relatie tot de keten. In die keten wordt de leveringszekerheid bepaald door afwegingen in het ontwerp, voor de kwaliteit en op de kosten. De markt zal hierin slimme keuzes maken als efficiency en kwaliteit van levering wordt beloond (of omgekeerd gestraft). Door te sturen op rendement, zonder dat leveringszekerheid verder wordt uitgewerkt over de keten, zullen er altijd veilige keuzes gemaakt worden: laagst mogelijk investering, weinig innovatie/risico en voldoen aan minimale kwaliteit.

Voorstellen voor aanpassing

- Geef een duidelijkere omschrijving over de leveringszekerheid over de hele keten
- Zorg dat samenwerken tussen overheid, bedrijfsleven, hulpverleningsdiensten en inlichtingendiensten (voor vitale infrastructuur) ook resulteert in het delen van kennis op basis van ervaringen, zodat nieuwe toetreders daar direct hun voordeel mee kunnen doen

- Zorg voor duidelijke afwegingkaders bij netwerkplannen waarbij leveringszekerheid (toekomstbestendig en kwaliteit) kunnen worden beoordeeld en de daarbij behorende extra kosten in beeld zijn

3 Wie zijn wij en wat hebben we gedaan

Daar waar klimaatvoorspellingen eerst lagen op zichtbare effecten na meerdere generaties, bleek dat verschillende effecten al zichtbaar werden binnen één generatie, wat een grote drijfveer werd om daar wat aan te doen. Vanuit ideologisch perspectief is gezocht om impact te maken op de leefomgeving, maar wel op basis van reële mogelijkheden: het moest haalbaar, betaalbaar/financierbaar en toekomstbestendig zijn.

In 2013 is er als privaat bedrijf gestart met het maken van plannen voor het bouwen van een met bio-grondstoffen gestookte energie-installatie, waarmee warmte geleverd kon worden aan een bestaand “warmtegebied” van Nuon Warmte. Nuon Warmte (huidige Vattenfall) die sinds 2000 eigenaar en beheerder van het net en warmteleverancier is, en op dat moment het net met aardgas verwarmde (door het wegvallen van de beoogde restwarmtebron). In samenwerking met de gemeente, Nuon Warmte en een woningcorporatie is gekeken naar de mogelijkheden voor aanleg van warmteleidingen en het aansluiten van panden en wijkdelen in eigendom van de woningcorporatie die tot dan verwarmd werden met aardgas.

Al deze plannen waren gebaseerd op vrijwillige medewerking. De plannen droegen bij aan de doelstellingen en pasten bij de belangen van de verschillende partijen. Binnen een sterk gereguleerd kader en één mogelijke route was dit initiatief nooit van de grond gekomen en hadden wij als bedrijf nooit bestaan.

Na de opstart en realisatie van dit project is al snel gekeken naar mogelijkheden voor uitbreiding van het systeem passend bij de duurzaamheidsdoelstellingen die steeds meer vorm kregen binnen zowel Europa, de landelijke en lokale politiek en de maatschappij. In samenwerking met verschillende partijen is de mogelijke en wenselijke uitbreiding binnen de gemeente Ede onderzocht en is er een masterplan gemaakt. In dit masterplan is ver vooruitgekeken naar onder andere: slim warmtenet, toekomstige inzet van nieuwe/andere bronnen, expansiemogelijkheden systeem zonder belemmerende technische keuzes aan het begin, toekomstige energiebesparende maatregelen mogen geen belemmering zijn en innovatie is een voorwaarde.

Op dit moment zijn er 20.000 woningequivalenten (weq) aangesloten op het warmtenet. De warmte wordt geleverd door drie opweklocaties met in totaal zes duurzame ketels die op strategische plaatsen zijn aangesloten op het ringnet. Elke opweklocatie heeft buffers waar de warmte voor de dagpiek kan worden opgeslagen. De grote en opbouw van de installatie (ketels) is zo gekozen dat deze zoveel mogelijk in hun ideale gebied draaien en uitgeschakeld kunnen worden als de vraag er niet is. Alle geproduceerde warmte wordt nuttig gebruikt. Er zijn diverse testen uitgevoerd met het reinigen van rookgassen, waardoor we nu de kennis hebben opgedaan om schoner te kunnen zijn dan aardgasgestookte alternatieven. Er is een opsporingsvergunning verleend voor het boren naar aardwarmte. Vanwege de grootte van ons systeem (afzet) is de basislast nu groot genoeg om technisch en financieel een aardwarmtebron te kunnen inzetten.

Naast groene warmte leveren wij ook groene stoom voor een industriële toepassing via de langste ondergrondse stoomleiding in de openbare ruimte in Nederland. Op dit moment wordt er gewerkt aan het uitbreiden van het stoomsysteem. Zowel een uitbreiding van het stoomnetwerk door het aansluiten van nieuwe klanten als het vergroten van de productiecapaciteit met een nieuwe stoomketel in een van de bestaande opweklocaties.

Er zijn verschillende testen gedaan zoals het verwarmen van een fietspad, volledige renovatie van oude woningen waarbij zonne-energie gebalanceerd kan worden in het warmtenet, retour beter benutten door inzet warmtepompen, etc. Op dit moment lopen er diverse onderzoeken samen met lokale ondernemers naar het uitkoppelen en nuttig gebruik van restwarmte. Op gebiedsniveau wordt gekeken wat de beste mogelijkheid is voor het nuttige gebruik van de restwarmte, er wordt onder andere gekeken naar het ontwikkelen van een LT-systeem in een industriegebied, waarbij koude vraag ook wordt meegenomen. Als bedrijf zijn we constant op zoek naar innovaties die het mogelijk maken duurzamer en efficiënter onze klanten van warmte of koude te voorzien.

Al onze aansluitingen zijn tot stand gekomen door een vrijwillige keuze van onze klant of de gebouweigenaar. Wij doen dit werk met een relatief klein team en in diverse samenwerkingsvormen met partners in de uitvoering. We hebben per onderdeel geïnvesteerd in het aantrekken van zeer kundige medewerkers met jarenlange ervaring in de ontwikkeling, realisatie en exploitatie van warmte- en energiesystemen. Hierdoor zijn we in staat om snel te schakelen en steeds weer nieuwe verbeteringen door te voeren.

Inmiddels zijn onder de MPD Holding meerdere warmtebedrijven actief: Warmtebedrijf Ede, Apeldoorn, Scherpenzeel, Veenendaal en zijn we in gesprek met meerdere gemeenten, waaronder Amersfoort, Almere en Haarlemmermeer, voor het opstarten van projecten en het ontwikkelen van een visie naar een robuust energiesysteem wat past binnen de huidige ambities van het klimaatakkoord.

Wij denken/zien dat veel van de huidige plannen en ideeën voortkomen uit de opgedane kennis en input van de grote warmtebedrijven en vanuit de huidige marktsituatie. Deze ervaring en specifieke kennis past wel bij de werkwijze van grotere bestaande systemen en grotere bedrijven, maar niet bij nieuwe en kleinere systemen en bedrijven. Beide type bedrijven kunnen een grote bijdrage leveren aan de energietransitie, maar passen zeker niet in eenzelfde model.

Wij hebben zeer positieve ervaringen met gemeenten en vastgoedbeheerders die al wat langer actief bezig zijn met de energietransitie. Zij hebben de afgelopen jaren hun kennis behoorlijk vergroot en zijn voor ons een gelijkwaardige gesprekspartner bij het ontwikkelen van een visie voor duurzame energiesystemen, gebiedsontwikkeling en het uitwerken van concrete projecten. Uiteraard heeft elke partij zijn eigen belangen en verantwoordelijkheden, maar dat heeft tot nu toe nog niet geleid tot onoverbrugbare problemen of grote tegenstellingen. Juist het tegendeel is bereikt: meer inzicht in elkaars leefwereld, wat ons heeft gestimuleerd tot het zoeken van andere en betere oplossingen en wat bij de gemeenten en vastgoedbeheerders heeft geleid tot meer inzicht van de kansen en beperkingen van de verschillende technische keuzes.

Wij denken dat onze visie op het opzetten van een collectief warmte- en energiesysteem heel goed past bij de opgave die voorligt en zich inmiddels in Ede bewezen heeft. Het "one size fits all" idee in het wetsvoorstel zal ons bedrijf volledig lamleggen qua nieuwe ontwikkelingen, verdere ambities en innovaties.

4 Opmerkingen bij specifieke artikelen uit de concept wettekst

Artikel 2.3 lid 5 en 6

B&W kunnen een aanvraag tot aanwijzing van warmtebedrijf op een kavel afwijzen (lid 5) of bij meerdere aanvragen rangschikken (lid 6)...ev.

Opmerking: Eerder is al vastgesteld dat de specifieke kennis van warmtesystemen bij gemeenten laag is. De gebruikte teksten zijn erg flexibel (woorden als aannemelijk, naar verwachting, beter wordt geborgd, beter zal betrekken), terwijl het ook al gaat om een “globaal” plan. Daarnaast gaat het om onderwerpen waarbij specifieke kennis voorwaardelijk is om ergens een onderbouwd oordeel over te kunnen geven op basis waarvan een belangrijk besluit moet worden genomen. Het is dus belangrijk dat er onafhankelijk advies kan worden gegeven door een deskundige partij, zodat de wederzijdse belangen en beperkte kennis van elkaars wereld deze besluitvorming niet oneigenlijk kunnen beïnvloeden en los blijft van de emotie, de waan van de dag en/of politieke kleur. Dit lijkt te worden onderkend in lid 7, maar ook hier is de tekst flexibel: B&W “kunnen” advies inwinnen bij “een” adviescommissie, waarbij niet duidelijk is welke waarde dit advies zal hebben.

De partijen kunnen niet zelf bij elkaar vaststellen of kennis voldoende aanwezig is. Zolang er 1 aanvrager is, de samenwerking goed verloopt en/of de verschillen overduidelijk zijn, zal dit geen probleem opleveren. In de andere gevallen dreigt een eindeloze vervelende discussie tussen verschillende “experts” waarbij het altijd de vraag blijft of de experts worden erkend door alle partijen.

Voorstel: Het ECW (Expertise Centrum Warmte) wordt centraal ingezet als expert in de energietransitie. Het is wenselijk dat bij deze belangrijke stap in de besluitvorming het ECW actief/verplicht/bevoegd aangehaakt wordt. Dit heeft 3 voordelen: 1) toename van kennis bij ECW over de feitelijke, ingewikkelde en dynamische onderwerpen in de energietransitie van beide werelden en 2) een van tevoren bekende onafhankelijke partij voor zowel B&W als aanvragers en 3) een natuurlijke motivatie voor de partijen om het ECW steeds te betrekken en up-to-date te houden, waardoor er beter geadviseerd kan worden aan de voorkant van nieuwe projecten en plannen.

Artikel 2.16

Dit gaat over CO2-reductie en informatieverplichting over duurzaamheid.

De memorie van toelichting zegt op pagina 34 3.6.7: “uit onderzoek is gebleken dat een padin de meeste gevallen haalbaar is” Er staat geen verwijzing naar het betreffende onderzoek.

Vraag: graag een verwijzing naar het onderzoek.

Artikel 2.19 lid 1

Hier staan voorwaarden die het warmtebedrijf moet aangeven aan verbruikers voor het leveren van warmte.

Opmerking: hier wordt wel een hard getal genoemd van 20 graden Celsius, zonder dat er een duidelijke referentie is naar primaire beïnvloedende factoren (bijv. buitentemperatuur van -10 graden Celsius)

Vraag: harde getal weglaten en later uitwerken in regeling (zoals bij warmtapwater ook geen harde getallen genoemd worden, waarbij wordt verwezen naar randvoorwaarden en geldende wet- en regelgeving zoals NEN1006 en Bouwbesluit)

Opmerking: er worden nu 2 categorieën genoemd bij het “soort geleverde warmte”: ruimteverwarming en/of warmtapwater. Het is voor het warmtebedrijf niet altijd bekend wat de verbruiker precies doet/gaat doen met de “warmte”. In het geval van warmte voor een proces, past dit niet in de aanwezige 2 categorieën. Dit gaat een probleem opleveren bij de informatievoorziening richting ACM waarbij de groep “warmte anders dan t.b.v. ruimteverwarming en/of warmtapwater” niet aanwezig is.

Vraag: Categorie toevoegen “warmte” anders dan t.b.v. ruimteverwarming en/of warmtapwater.

Artikel 2.29 lid 1.a.5

B&W zendt informatie aan de gebruiker over “de eisen waaraan de binneninstallatie moet voldoen om veilig gebruik te kunnen maken van de geleverde warmte”

Opmerking: naast veiligheid zijn er ook belangrijke voorwaarden voor het efficiënt gebruik maken van de geleverde warmte. Deze specifieke eisen staan meestal omschreven in Technische Aansluitvoorwaarden van het Warmtebedrijf per specifiek gebied/project. Deze informatie ontbreekt nu volledig in de opsomming. De opsomming lijkt volledig te zijn, maar mist een belangrijk onderdeel.

Vraag: in opsomming “efficiënt gebruik” en verwijzing naar bijv. Technische Aansluitvoorwaarden toevoegen.

Algemeen

Wordt de huidige systematiek zoals NTA 8800 (kwaliteitsverklaring/EMG) en NTA8080 (duurzaamheid biomassa) vervangen door de nieuwe wet, of worden deze daar een onderdeel van? Het lijkt er nu op dat in de wet op een andere manier gegevens moeten worden aangeleverd, terwijl er bestaande en bekende tools zijn die daarvoor gebruikt kunnen blijven worden.